Regionledningskontoret
Johanna Lampinen Dunér

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-09-07

TRN 2022-0113

Tillväxt- och
regionplanenämnden

Yttrande över Havs- och vattenmyndighetens avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivning av ändrade havsplaner

Regionledningskontorets förslag till beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över Havs- och vattenmyndighetens samrådsdokument, Miljökonsekvensbeskrivning av ändrade havsplaner.

Sammanfattning

Region Stockholm har bjudits in till att yttra sig över Havs- och vatten myndighetens (HaV) avgränsningssamråd för miljökonsekvens-beskrivningar av ändrade havsplaner. Syftet med avgränsningssamrådet är att ta fram en bild av vilka frågor som den strategiska miljöbedömningen ska fokusera på och med vilken detaljeringsnivå.

Region Stockholm noterar att samrådsdokumentet behandlar de aspekter som finns med i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050 (LS 2015-0084) samt i klimatfärdplan 2050 (LS 2017-1512) för Stockholmsregionen. Region Stockholm anser att HaV i det stora hela fått med de viktigaste aspekterna i samrådsdokumentet men har ett antal förslag till kompletteringar och förtydliganden.

Bakgrund

Region Stockholm har bjudits in till att yttra sig över Havs- och vatten myndighetens (HaV) avgränsningssamråd för miljökonsekvens-beskrivningar av ändrade havsplaner. Syftet med avgränsningssamrådet är att ta fram en bild av vilka frågor som den strategiska miljöbedömningen ska fokusera på och med vilken detaljeringsnivå. Region Stockholm har tidigare yttrat sig i angränsande ärenden så som ”Avgränsningssamråd avseende planerad vindpark samt internkabelläggning i Sveriges ekonomiska zon i Östersjön – Baltic Offshore Epsilon” (RS 2022–0584) och ”Samrådsförslag för Havsplan Östersjön” (TRN 2018–0032).

Den 10 februari 2022 beslutade regeringen om Sveriges första havsplaner. Havsplanerna visar den mest lämpliga användningen av Sveriges hav och baseras huvudsakligen på förslag som tas fram av HaV i en flerårig dialog-process. I samband med beslutet om havsplaner gav regeringen i uppdrag till flera myndigheter att verka för att möjliggöra för ytterligare 90 TWh havsbaserad elproduktion per år. Nuvarande havsplaner ger förutsättningar för ca 60 TWh, varav ca 20–30 TWh bedöms bli aktuella i slutändan. HaV har därmed på regeringens uppdrag inlett en ny havsplaneringsprocess för att möjliggöra för ytterligare energiproduktion i havet.

Region Stockholms yttrande
Region Stockholm anser att HaV i det stora hela fått med de viktigaste aspekterna i samrådsdokumentet men har ett antal förslag till kompletteringar och förtydliganden.

Region Stockholm bedömer att både den tidsmässiga och rumsliga avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen som beskrivs i kapitel två är korrekt. År 2040 lyfts fram som ett referensår men effekterna sträcker sig troligtvis bortom den tidshorisonten. Av den anledningen instämmer Region Stockholm med HaV om att det kan vara klokt att belysa de effekter och konsekvenser från tillämpningen av havsplanerna som kan uppstå på längre sikt än så. Region Stockholm anser att miljökonsekvens-beskrivningens detaljeringsnivå ska vara sådan att allmänheten ska kunna ta till sig underlaget.

Region Stockholm noterar att det saknas bedömningsgrunder för de uppräknade miljöaspekterna som särskilt behöver beaktas i arbetet. Det som enligt Region Stockholm saknas i samrådsdokumentet är buller som påverkar både miljön och människors hälsa.

Miljökonsekvensbeskrivningen föreslås omfatta en miljöbedömning enligt kap. 6 miljöbalken kompletterad med en bedömning av sociala och ekonomiska effekter. Region Stockholm anser att ansatserna som syftar till att bedöma miljöaspekter är tillfredsställande. Däremot föreslår Region Stockholm att begreppet ekosystemtjänster som används i analysen kompletteras med ett begrepp eller metod som väger in att allt som lever kan ha ett värde i sig för att det är en del i ett fungerande ekosystem. Syftet med begreppet ekosystemtjänster är att skapa förståelse för att människors överlevnad och välmående är beroende av de tjänster som ekosystemen ger. Den kritik som finns mot begreppet är att fokus hamnar för mycket på att den ”tjänst” som värderas måste ha ett monetärt värde för människan för

att få ha rätt att existera. Om den inte har ett värde finns risken att en bedömning görs att det är rätt att exploatera.

Region Stockholm anser att osäkerheter som är kopplade till de olika alternativen tydligt bör framgå i miljöbedömningen. Ett förslag är att genom en känslighetsanalys och osäkerhetsanalys bedöma och ange hur säker analysen anses vara och hur känslig den är för förändrade omständigheter.

Det övergripande nationella klimatmålet är att hela Sverige, inklusive Stockholms län, ska vara utan nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären senast år 2045. Målen i Klimatfärdplan 2050 säger bland annat att de årliga direkta utsläppen av växthusgaser ska vara mindre än 1,5 ton per invånare, att den årliga energianvändningen per invånare ska minska kontinuerligt till under 16 MWh och regionens energiproduktion ska vara 100 procent förnybar. Mot bakgrund av de nationella och regionala målen och att det pågår en energiomställning som innebär att samhället i allt högre grad elektrifieras konstaterar Region Stockholm att en ökad elproduktion i regionens närhet kommer att behövas för att försörja den växande Stockholmsregionen. Den ökade elproduktionen i länet behöver troligtvis komma från flera olika energikällor.

Avslutningsvis vill Region Stockholm i enlighet med RUFS 2050 lyfta fram skärgårdens och havets betydelse för Stockholmsregionens attraktivitet och betonar vikten av att arbeta för friska och livskraftiga hav och vatten och balans mellan nyttjande och bevarande. En framtida utbyggnad av havsbaserad elproduktion behöver ta hänsyn till de förutsättningar och värden som finns i Stockholms skärgård. Det omfattar bland annat förutsättningarna för ett hållbart fiske.

Ekonomiska konsekvenser
Det går i detta skede av processen inte att bedöma de ekonomiska konsekvenserna av ärendet.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Anton Västberg
Utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag

1. Avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivning av ändrande havsplaner, 2022-07-08, dnr 2340–2022

Beslutsexpediering

1. Havs- och vattenmyndigheten

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2022-09-07

Avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivning av ändrade havsplaner

2022-07-08 Dnr 2340-2022



Havs och Vatten myndigheten

Innehåll

1 Inledning 2
1.1 Introduktion och läsanvisning 2
1.2 Ekosystembaserad havsplanering 2
1.2.1 Havsplanering och havsplanernas målsättningar 2
1.2.2 Havsplaneringsprocessens övergripande tidplan 3
1.3 Strategisk miljöbedömning av havsplaner 4
1.3.1 Formella krav avseende strategisk miljöbedömning av havsplaner 4
1.3.2 Samråd om avgränsning av miljöbedömning 4
1.4 Terminologi och definitioner 6
2 Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen 7
2.1 Alternativavgränsning och avgränsning i tid 7
2.2 Avgränsning i rum 9
2.3 Avgränsning i sak – beskrivning av bedömningsgrunder 10
2.3.1 Befolkning och människors hälsa 11
2.3.2 Skyddade djur- och växtarter enligt 8 kap miljöbalken samt biologisk mångfald i övrigt 11
2.3.3 Mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö 11
2.3.4 Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, samt annan hushållning med material, råvaror och energi 12
2.3.5 Andra delar av miljön 12
2.4 Metodmässig inriktning 12
2.4.1 Ansatsen i korthet 12
2.4.2 En metod i olika steg 13
2.4.3 Symphonymetoden 17
2.4.4 Osäkerhet i bedömningen 17
3 Kunskapsbas för miljöbedömningen 19
4 Beroenden av planer, program och andra relevanta processer 20
4.1 Riksintressen, styrdokument och fysisk planering 20
4.1.1 Riksintressen 20
4.1.2 Utbyggnad av transmissionnätet 20
4.1.3 Strategier för hållbar utveckling, en svensk maritim strategi, samt EU 21
4.1.4 Regionala utvecklingsstrategier 22
4.1.5 Kommunal och regional översiktsplanering 23
4.2 Miljö- och klimatmål 23
4.2.1 Nationella miljömål 23
4.2.2 Havs- och vattenmiljö, nationellt, samt EU och regionalt 24
4.2.3 Klimatpolitik nationellt och EU 25
4.2.4 Biologisk mångfald och fiske 25

1 Inledning

1.1 Introduktion och läsanvisning

Havs- och vattenmyndigheten håller i avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivning av havsplaner för ändrade havsplaner. Samrådet hålls under perioden 8 juli till 10 oktober 2022 och riktar sig till alla berörda intressenter. I detta dokument beskrivs förslaget till avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt 6 kap. 1–19 §§ miljöbalken.

Avgränsningssamrådet görs i ett tidigt skede i havsplaneringsprocessen för att fånga upp perspektiv på hur den strategiska miljöbedömningen ska genomföras och vilka frågor och miljöaspekter som ska belysas i MKB.

Genomförandet av strategisk miljöbedömning där havsplanernas konsekvenser för miljön studeras är en del i myndighetens tillämpning av ekosystemansatsen. Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för den strategiska miljöbedömningen och framtagande av bedömningens underlagsmaterial samt MKB-dokument som beskriver miljökonsekvenserna för havsplanen. Syftet med den strategiska miljöbedömningen är att integrera miljöhänsyn i planering och planförslag.

I detta inledande kapitel ger vi en överblick kring havsplanering, den nya havsplaneringsprocessen och syftet med den strategiska miljöbedömningen.

I kapitel 2 beskriver vi avgränsningen av MKB där avsnitt 2.3 handlar om avgränsning i sak, det vill säga om bedömningsgrunderna för den strategiska miljöbedömningen.

I kapitel 3 ger vi en övergripande bild av den kunskapsbas som ligger till grund för den strategiska miljöbedömningen.

Slutligen i kapitel 4 beskriver vi havsplaneringens beroenden och kopplingar till andra planer, program och sammanhang. Det ger ett övergripande policyramverk som sätter havsplaneringen i ett större sammanhang.

1.2 Ekosystembaserad havsplanering

1.2.1 Havsplanering och havsplanernas målsättningar

Havsplanerna ska visa den mest lämpliga användningen av havet. Det handlar om att i havsplaner, utifrån ett helhetsperspektiv, ge rumsliga förutsättningar för olika typer av verksamheter eller skydd i havet. Antagna havsplaner är vägledande för annan planering, förvaltning och prövning av projekt. Havsplanering är ett av flera verktyg för staten att styra och påverka verksamheter och miljötillståndet i havet.

Havsplanering är processen i vilken havsplanerna tas fram. I den organiseras nuvarande och kommande verksamheter i havsområdena så att miljömässiga, näringspolitiska och sociala mål nås.

I juli 2014 beslutade EU om ett direktiv för havsplanering (2014/89/EU). Enligt direktivet ska havsplaneringen verka för en hållbar utveckling för havsbaserad energi, sjötransporter, fiske,

vattenbruk samt bevarande, skydd och förbättring av miljön. Ekosystemansatsen ska tillämpas i planeringen så att de maritima verksamheternas belastning på miljön är förenlig med god miljöstatus enligt EU:s havsmiljödirektiv, implementerat i Sverige bland annat genom havsmiljöförordningen.

EU:s direktiv för havsplanering införlivandes i Sveriges nationella lagstiftning september 2014 genom bestämmelse i miljöbalken (4 kap. 10§) om statlig havsplanering i Sverige, samt 2015 genom havsplaneringsförordningen (2015:400) som reglerar genomförandet av havsplaneringen. Miljöbalken lägger fast att syftet med havsplanerna ska vara att bidra till en långsiktigt hållbar utveckling.

Havsplaneringsförordningen förtydligar att havsplanernas utformning ska bidra till god miljöstatus och att havets resurser ska användas hållbart så att havsanknutna näringar kan utvecklas. Att olika verksamheter ska kunna existera tillsammans är ett uttalat mål.

Nya målsättningar i planeringsprocessen berör främst ökade ambitioner gällande områden för energiutvinning till havs. Utöver dessa kommer havsplanerna uppdateras utifrån nya förutsättningar för områdesskydd och för andra intressen vid behov.

1.2.2 Havsplaneringsprocessens övergripande tidplan

Havsplaneringsprocessen genomförs enlligt en tidplan styrd av ett antal regeringsuppdrag:

- Regeringsuppdrag att ta fram planeringsunderlag för ytterligare områden för energiutvinning i havsplanerna (RK dnr: M2022/00276, HaV dnr 764-2022). Uppdraget riktar sig till Svenska kraftnät, Försvarsmakten, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Sjöfartsverket, Energimyndigheten, Jordbruksverket och Sveriges geologiska undersökning. Energimyndigheten samordnar arbetet med planeringsunderlag och HaV leder planeringsprocessen i enlighet med havsplaneringsförordningen. Energimyndigheten ska redovisa senast 2023-03-31. Havs- och vattenmyndigheten ska redovisa senast 2024-12-31.

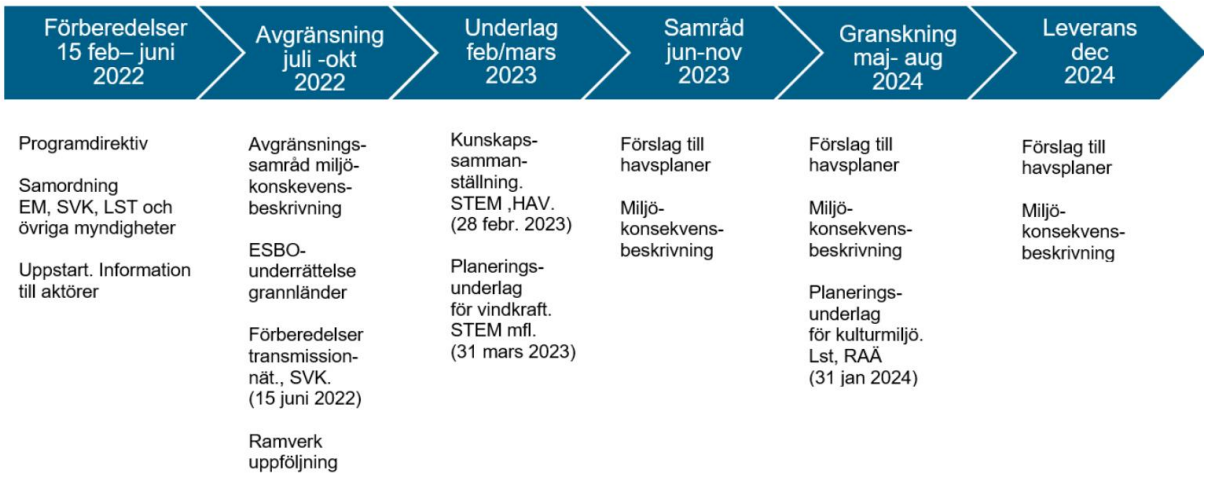
- Regeringsuppdrag till Energimyndigheten och Havs- och vattenmyndigheten att göra en kunskapssammanställning av förutsättningar och möjliga åtgärder för samexistens i områden med kommande vindkraftsetablering (RK dnr: N2022/00515, HaV dnr 899-2022). Uppdraget genomförs och redovisas gemensamt av uppdragsmyndigheterna senast 2023-02-28.

- Regeringsuppdrag till Havs- och vattenmyndigheten att bland annat utreda hur exklusiv rätt till områden inom allmänt vatten och Sveriges ekonomiska zon bör regleras och hur en prövning kan regleras för hanteringen av flera samtidiga ansökningar om havsbaserad vindkraft avseende samma område. (M2022/00768, HaV dnr 1393-2022). Uppdraget ska redovisas senast 2022-11-30.

- Uppdrag i länsstyrelsens regleringsbrev 2021 att med stöd av Riksantikvarieämbetet ta fram ett ändamålsenligt planeringsunderlag för kulturmiljöer i den nationella havsplaneringen. Havs- och vattenmyndigheten ska vägleda i arbetet, som ska redovisas senast 2024-01-31.

Avgränsningssamrådet är första momentet i den strategiska miljöbedömningen och följs av de formella skedena, samråd cirka juni – november 2023 och granskning cirka maj – augusti 2024

(Figur 1). I samband med samråd och granskning samt vid leverans till regeringen publiceras miljökonsekvensbeskrivning tillsammans med förslag till havsplaner.



Figur 1 - Övergripande tidplan för havsplaneringsprocessen inklusive miljöbedömning.

1.3 Strategisk miljöbedömning av havsplaner

1.3.1 Formella krav avseende strategisk miljöbedömning av havsplaner

Enligt miljöbedömningsförordningen antas havsplaner medföra en sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. 3 § miljöbalken. Det föreligger därför krav på genomförande av strategisk miljöbedömning enligt 6 kap. 1–19 §§ miljöbalken. Arbetet med strategisk miljöbedömning dokumenteras i en MKB i form av ett samlat dokument för de tre havsplaneområdena.

Kraven på miljöbedömning av havsplaner utgår också från miljöbalkens portalparagraf enligt vilken balken ska tillämpas så att:

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

Kraven innebär att även sociala och ekonomiska aspekter behöver inkluderas i en bred bedömning av effekter.

1.3.2 Samråd om avgränsning av miljöbedömning

Avgränsning av MKB ska ske i ett tidigt skede i planeringsprocessen. Syftet med avgränsningen av MKB är bland annat att säkerställa att miljöbedömningen fokuserar på de miljöfrågor som har

störst relevans för planen i fråga, med en lagom detaljeringsnivå. Havsplanerna är storskaliga och strategiska men behöver trots det förhålla sig till de aktuella områdenas specifika karaktärer och känslighet. Den strategiska miljöbedömningen kan genom att ge en relevant beskrivning av miljöeffekter på plannivå bidra till en mer effektiv process i efterföljande tillståndsprövning av olika verksamheter, med dess specifika miljöbedömning. Detta inte minst genom att i den strategiska miljöbedömningen analysera kumulativa effekter av olika planförslag, vilket inte är möjligt på samma sätt på projektnivå.

Havsplaneringen och miljöbedömningen ska vara ett stöd till kommunal planering som bör ske på en mer detaljerad nivå. Det är viktigt att avgränsningen för den nationella nivån tillämpas så att inte väsentliga frågor skjuts vidare till tillståndsprövning på projektnivå och endast behandlas på en detaljerad nivå där de övergripande påverkande strukturerna inte belyses.

MKB ska beskriva och bedöma de betydande direkta, indirekta, kumulativa, kortsiktiga och långsiktiga samlade effekterna. Vad som är betydande bedöms från fall till fall utifrån bland annat typen och graden av påverkan och platsens värden och känslighet.

Tyngdpunkten i denna planeringsomgång ligger på att planera för fler områden för energiutvinning. Miljöbedömningens avgränsning ska fånga upp effekter kopplade till sådana områden, men även andra betydande effekter som de ändrade havsplanerna kan ge upphov till.

1.3.2.1 Nationellt

Den myndighet som upprättar eller ändrar en plan ska samråda om MKB:s omfattning och detaljeringsgrad (6 kap. 10 § miljöbalken). Havsplanerna är planer på nationell nivå eftersom de tillsammans omfattar huvuddelen av Sveriges hav. Avgränsningssamrådet ska ske med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av havsplanen (6 kap. 10 § miljöbalken).

Havs- och vattenmyndigheten ser därför ett allmänt behov av att genomföra ett brett samråd som syftar till att ge alla intresserade, inklusive bransch- och intresseorganisationer en möjlighet att ta del av underlag och lämna synpunkter.

1.3.2.2 Vid betydande miljöpåverkan i annat land

Både Esbo-konventionen med tillhörande protokoll samt direktiv om strategisk miljöbedömning (2001/42/EG) reglerar samråd vid gränsöverskridande betydande miljöpåverkan. Dessa har genomförts i svensk rätt genom införlivande i 6 kapitlet miljöbalken och miljöbedömnings-förordningen (2017:966). De generella kraven är att underrätta berörda länder om aktuell planering och genomföra samråd när planförslag och MKB finns framtagna.

Ansvar för samråd gentemot annat land ligger i dag enligt miljöbedömningsförordningen på Naturvårdsverket. Havs- och vattenmyndigheten har därför informerat Naturvårdsverket om att havsplaneringen bedöms kunna ge upphov till betydande gränsöverskridande påverkan. Havs- och vattenmyndigheten kommer att genom Naturvårdsverket underrätta grannländerna (Norge, Danmark, Tyskland, Polen, Litauen, Lettland, Estland, Finland och Åland) under hösten 2022. Det kommer att finnas möjlighet att lämna synpunkter på avgränsningen av miljöbedömningen.

1.4 Terminologi och definitioner

Användning är ett begrepp för de typer av verksamheter eller intressen som kategoriseras i havsplanerna: elöverföring, energiutvinning, utredningsområde energiutvinning, försvar, generell användning, kultur, natur, rekreation, sandutvinning, utredningsområde sandutvinning, sjöfart, utredningsområde sjöfart och yrkesfiske.

Belastning är den förändring av fysiska förhållanden som planens genomförande medför (t.ex. att ett område tas i anspråk, grumling eller buller).

Effekt eller **påverkan** är den förändring i miljön som en belastning medför på en ekosystemkomponent (habitat eller enskild flora och fauna). Effekter kan vara direkta eller indirekta, kumulativa, positiva eller negativa, lång- eller kortsiktiga och ger upphov till konsekvenser.

Ekosystemansatsen Ekosystemansatsen är en strategi för bevarande av naturvärden, hållbart nyttjande och rättvis fördelning av naturresurser och syftar till att ta hänsyn till både miljömässiga och sociala sammanhang och en mer integrerad förvaltningsmetodik. Ansatsen inkluderar ett antal vägledande principer (Malawiprinciperna[1]), bland annat principen om att säkerställa att användningen av ekosystemen sker inom deras gränser.[2]

Ekosystemkomponenter i Symphony (se rubrik 2.4.3) är livsmiljöer, arter eller grupper av djur och växter som utgör en del av marina ekosystem.

Ekosystemtjänster är de produkter och tjänster från naturens ekosystem som bidrar till människans välbefinnande och välfärd. Begreppet hjälper att systematisera och överbrygga ekologi och samhälle och synliggör att välfungerande ekosystem är viktiga för samhälle, hälsa och välfärd. .

Klimatneutralitet innebär att utsläpp av växthusgaser är nettonoll.

Konsekvens är effekternas betydelse ur ett miljö- och samhällsperspektiv.

Miljöaspekter är de aspekter som beskrivs i 6 kap. miljöbalken, med avseende på vilka teman miljöbedömningen görs på.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) är den skriftliga redogörelse där bland annat den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra ska identifieras, beskrivas och bedömas.

Strategisk miljöbedömning av planer och program är den process som innehåller vissa moment som myndigheter och kommuner ska genomföra när de upprättar eller ändrar vissa planer eller program vars genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan (6 kap. miljöbalken).

[1] Principles, <https://www.cbd.int/ecosystem/principles.shtml>

[2] Ecosystem Approach, <https://www.cbd.int/ecosystem/>

2 Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen

En miljökonsekvensbeskrivning ska enligt 6 kap. 11§ miljöbalken innehålla:

1. en sammanfattning av planens innehåll, syfte och förhållande till andra planer och program,
2. en identifiering, beskrivning och bedömning av rimliga alternativ till planen
3. uppgifter om
   a. miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs,
   b. miljöförhållandena i de områden som kan antas komma att påverkas betydligt,
   c. befintliga miljöproblem som är relevanta för planen eller programmet, särskilt miljöproblem som rör skyddade områden eller andra områden av särskild betydelse för miljön, och
   d. hur hänsyn tas till relevanta miljökvalitetsmål och andra miljöhänsyn
4. en identifiering, beskrivning och bedömning av de betydande miljöeffekter som genomförandet av planen kan antas medföra,
5. uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa betydande negativa miljöeffekter,
6. en sammanfattning av de överväganden som har gjorts, vilka skäl som ligger bakom gjorda val av olika alternativ och eventuella problem i samband med att uppgifterna sammanställdes,
7. en redogörelse för de uppföljnings- och miljöövervakningsåtgärder vid genomförande av planen, och
8. en icke-teknisk sammanfattning.

I detta kapitel beskrivs avgränsning av MKB med avseende på punkterna 2, 3 och 4 samt den del av punkt 6 som berör osäkerhet i bedömningen.

2.1 Alternativavgränsning och avgränsning i tid

Enligt 6 kap. 11 § punkten 2 miljöbalken ska rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd identifieras, beskrivas och bedömas. Med ”rimliga alternativ” menas olika alternativa sätt att uppnå målen med planen eller programmet (prop. 2003/04:116). Efter att planen eller programmet har antagits, ska enligt 6 kap. 12 § och 16 § miljöbalken skälen till att planen eller programmet har antagits i stället för de alternativ som varit föremål för överväganden också redovisas.

I MKB ska rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd bedömas. Inom ramen för miljöbedömningen kommer aternativ att hanteras på följande sätt:

- Planförslagets miljöeffekter kommer att bedömas mot ett så kallat nollalternativ. Nollalternativet beskriver förhållandena och miljöns sannolika utveckling om planförslaget inte genomförs. Nollalternativet utgår ifrån att de havsplaner som regeringen antog i februari 2022 är fullt utbyggda. Det innebär att miljöbedömningen kommer att visa den skillnad som de ändrade planförslagen ger jämfört med de antagna havsplanerna.
- Miljöeffekterna kommer även att bedömas mot nuläget, som beskriver förhållandena i samhället och miljön år 2023.
- Om det i havsplaneringsarbetet tas fram olika planalternativ, kommer miljöbedömningen att redovisa planalternativens miljöeffekter mot nollalternativet. I vissa områden eller för vissa

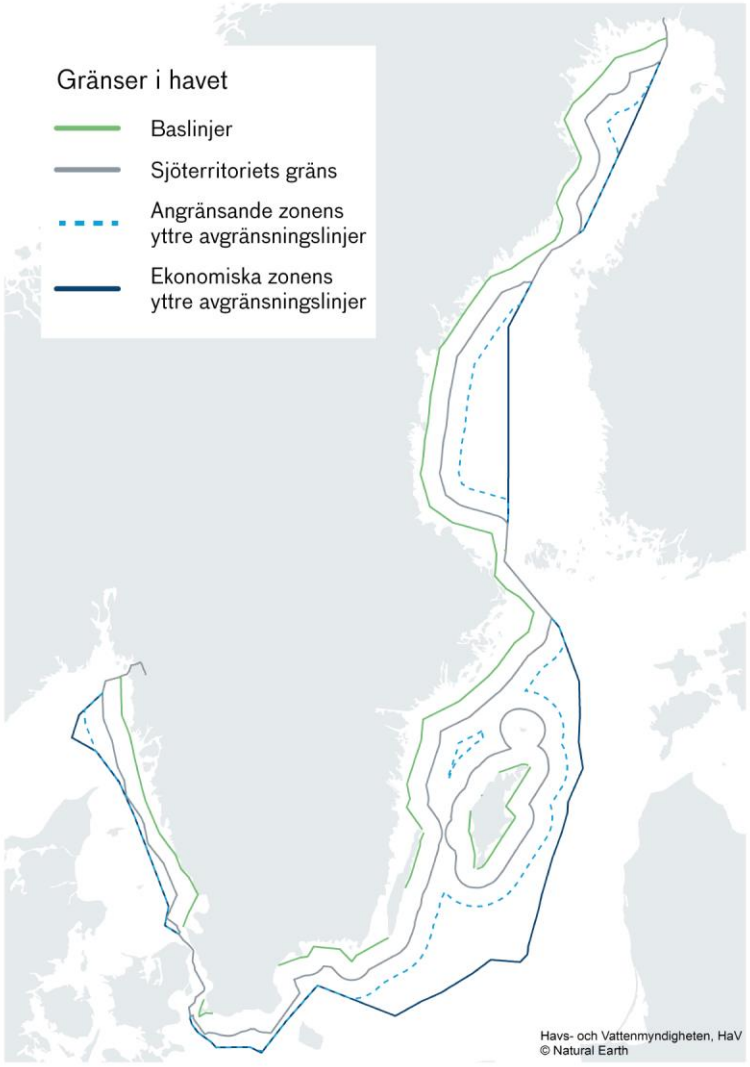
miljöeffekter kan det även vara relevant att bedöma såväl miljöeffekterna i planalternativet mot nuläget som de samlade miljöeffekterna i planalternativet och nollalternativet mot nuläget. Detta möjliggör en bedömning av de kumulativa effekter som förväntas kunna uppstå till följd av den samlade påverkan som de redan antagna havsplanerna och de nya planförslagen kan ge upphov till.

- Om det i havsplaneringsarbetet inte tas fram planalternativ så görs det inom miljöbedömningen för att visa effekter av olika vägval vad gäller framtida användningar inför havsplaneringens granskningsskede. Sådana alternativ kan bland annat innebära olika lokaliseringar för energiutvinningsområden, olika antaganden avseende fiskets bedrivande inom vindkraftsparker eller olika antaganden om hänsynsåtgärder inom områden med särskild hänsyn till höga natur- och kulturmiljövärden. Miljöeffekterna i dessa av miljöbedömningen framtagna planalternativ jämförs med miljöeffekterna i nollalternativet respektive nuläget enligt beskrivningen i föregående punkt.

Referensår för såväl noll- som planalternativen är 2040. Referensåret sattes utifrån antagandet om att det dröjer mellan tio till femton innan havsplanen får fullt genomslag, i synnerhet vad gäller utbyggnad av havsbaserad vindkraft. Det sattes även med beaktande av den tid som inrättande av vissa hänsynsåtgärder antas kunna ta i de områden där planförslaget anger särskild hänsyn till höga natur- eller kulturmiljövärden. Miljöbedömningen kommer eventuellt även att belysa effekter och konsekvenser från tillämpningen av havsplanerna som uppstår på längre sikt.

2.2 Avgränsning i rum

Havsplanerna omfattar Sveriges ekonomiska zon och de områden som inte ingår i fastigheter i svenskt territorialhav från en nautisk mil utanför den baslinje som avses i lagen (2017:1272) om Sveriges sjöterritorium och maritima zoner (Figur 2). Miljöbedömningen ska analysera den betydande miljöpåverkan som kan uppkomma till följd av havsplanerna, såväl inom som utanför havsplaneområdena, inklusive på land.

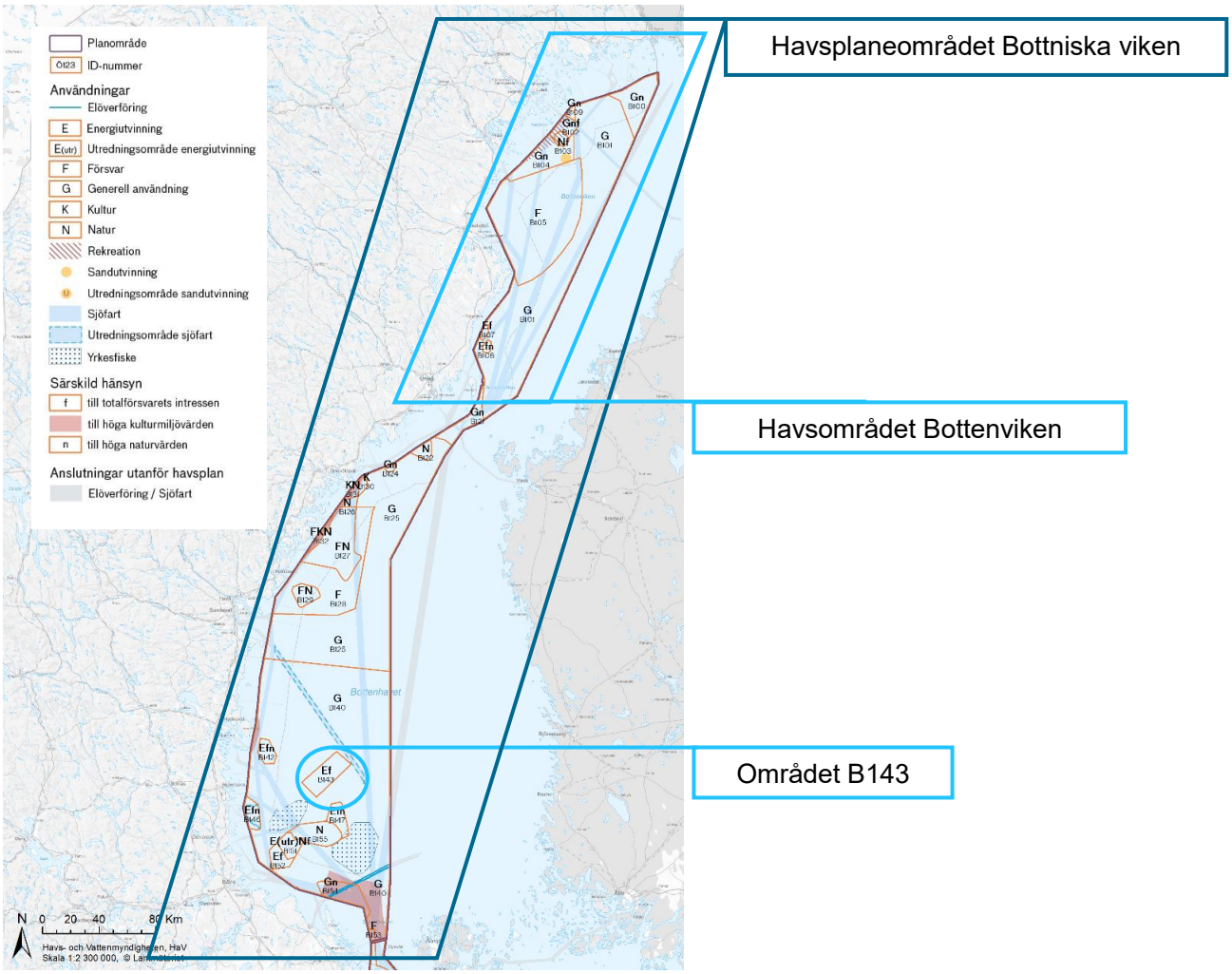


Figur 2 - Gränser i det svenska sjöterritoriet.

Vissa effekter kan komma att redovisas på nationell nivå, exempelvis ekonomiska effekter för de maritima sektorerna och effekter för människors hälsa och befolkning.

Gränsöverskridande effekter i relation till Sveriges grannländer redovisas också där sådana effekterna bedöms vara betydande. Även effekter bortom grannregionerna kan vara relevanta, exempelvis i fråga om effekter på migrerande arter eller på sjöfart.

För bedömningen av miljöeffekterna har havsplaneområden delats in i havsområden som i sin tur delas i områden (Figur 3). Miljöeffekterna redovisas för varje havsplaneområde, men även mer detaljerade analyser på havsområdes- och områdesnivå kan bli aktuella beroende på de miljöeffekter som havsplanerna anses kunna föranleda. Effekterna för populationer som är spridda över flera havsplaneområden kommer att redovisas på högre nivå, exempelvis på nationell nivå och där det är relevant även i ett transnationellt perspektiv.



Figur 3 - Geografiska bedömningsområden som används i miljöbedömningen

2.3 Avgränsning i sak – beskrivning av bedömningsgrunder

Utgångspunkten för avgränsningen i sak av miljöbedömningar är de miljöaspekter som anses kunna påverkas av att havsplanerna tillämpas och som räknas upp i 6 kap. 2§ miljöbalken:

1. befolkning och människors hälsa,
2. djur- eller växtarter som är skyddade enligt 8 kap., och biologisk mångfald i övrigt,
3. mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö,
4. hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt,
5. annan hushållning med material, råvaror och energi, eller
6. andra delar av miljön.

Enligt samma paragraf ska miljöbedömningen beakta miljöeffekter som är direkta och indirekta, positiva och negativa, tillfälliga och bestående, kumulativa eller enskilda (inte kumulativa), samt effekter som uppstår på kort, medellång och lång sikt.

I efterföljande stycken beskrivs hur ovan nämnda miljöaspekter kommer att tolkas och bedömas inom ramen för miljöbedömningen. I nästa rubrik beskrivs bedömningsmetoden för varje miljöaspekt på ett övergripande sätt.

2.3.1 Befolkning och människors hälsa

Denna miljöaspekt kommer att bedömas i termer av risker för människors hälsa från exponering till föroreningar från aktiviteter som havsplanerna vägleder om. Bedömningen avser även att beakta mer indirekta effekter på folkhälsa orsakade av förändrade möjligheter till rekreation och friluftsliv till följd av havsplanernas vägledning. I bedömningen av dessa två typer av effekter ingår en analys av fördelningen av effekterna inom befolkningen, inklusive vid olyckor eller andra oförutsägbara omständigheter.

2.3.2 Skyddade djur- och växtarter enligt 8 kap miljöbalken samt biologisk mångfald i övrigt

I bedömningen av denna miljöaspekt ingår en analys av havsplanernas effekter på olika marina djur- och växtarter. Bedömningen kommer i flera fall att göras på artgrupper i sin helhet, men för skyddade eller hotade arter kommer artspecifika bedömningar att göras. Miljöeffekten bedöms i termer av konsekvenser för artpopulationernas storlek och distribution. För vissa arter kan andra bedömningsgrunder också vara relevanta, så som storleks- och åldersstruktur för fiskarter eller täckningsgrad för habitatskapande växter och djur.

2.3.3 Mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö

Denna miljöaspekt omfattar diverse aspekter som kommer att bedömas delvis separat utifrån olika bedömningsgrunder.

Effekter på mark och jord bedöms utifrån konsekvenserna för bottenmiljöer, vilket innefattar både icke-levande (abiotiska) och levande (biotiska) komponenter, så som bottenstrukturer och –substrat respektive habitatskapande arter. Bedömningen görs utifrån graden av fysisk störning och utbredning av olika bottenmiljötyper som förekommer inom bedömningsområdena.

Miljöaspekten vatten bedöms i termer av konsekvenser för vatten som livsmiljö i utsjön samt kust- och övergångsvatten. Bedömningen utgår ifrån fysiska och kemiska förhållanden enligt EU:s ramdirektiv för vatten, samt även hydrodynamiska förhållanden enligt havsmiljödirektivet.

Luft och klimat bedöms i termer av konsekvenser för luftkvalitet av luftföroreningar från marina aktiviteter som havsplanerna direkt och indirekt påverkar, respektive konsekvenser för utsläpp av växthusgaser. Utsläpp av såväl luftföroreningar som växthusgaser orsakas framför allt av förbränningsmotorer i olika fartyg, varav handelsfartyg, fiskefartyg och rekreationsbåtar utgör de största antalen. Effekten på klimat kommer även att bedömas i termer av förändrade växthusgasutsläpp som utökad havsbaserad förnybar energiutvinning anses kunna föranleda. Miljöbedömningen kommer även att beakta förutsättningarna för klimatanpassning i termer av både hur tillämpning av havsplanerna påverkar möjligheten till klimatanpassning och hur de väntade klimatförändringarna skulle kunna påverka havsplanernas övriga effekter.

Effekterna på landskap bedöms i termer av konsekvenserna för landskapsbilden i form av visuell påverkan från olika punkter i havet och vid kusten samt förslagsvis konsekvenserna för andra aspekter som kännetecknar olika landskapens karaktär. Största påverkansfaktorer bedöms vara fasta installationer till havs och i mindre grad fartyg, beroende på storlek och antal.

Miljöaspekten bebyggelse och kulturmiljö bedöms utifrån konsekvenser för kulturmiljöer framför allt till följd av ändrad landskapsbild, vilket kopplar an till föregående miljöaspekt. Effekter för

bebyggelse bedöms i termer av förändrad infrastruktur och bebyggelse i kustzon till följd av förändringar i de maritima aktiviteter som havsplanerna vägleder om.

2.3.4 Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, samt annan hushållning med material, råvaror och energi

Bedömning av denna miljöaspekt innebär en analys av huruvida den användning av mark, vatten, fysisk miljö med mera som havsplanerna vägleder om utgör god hushållning i förhållande till naturens bärkraft och nyttan för samhället. Bedömningen kommer att jämföra havsplanernas vägledning med andra möjliga användningar enligt exempelvis aktuella riksintressen eller sektorsplanering. Den ska grundas på en analys av effekter för miljön samt indirekta effekter för olika ekonomiska och sociala aspekter, exempelvis förädlingsvärden, sysselsättning och andra effekter för företagen i de sektorer som påverkas av havsplanerna.

2.3.5 Andra delar av miljön

Det finns inga ytterligare delar av miljön som ska ingå i miljöbedömningen och som inte omfattas av någon av de föregående miljöaspekterna.

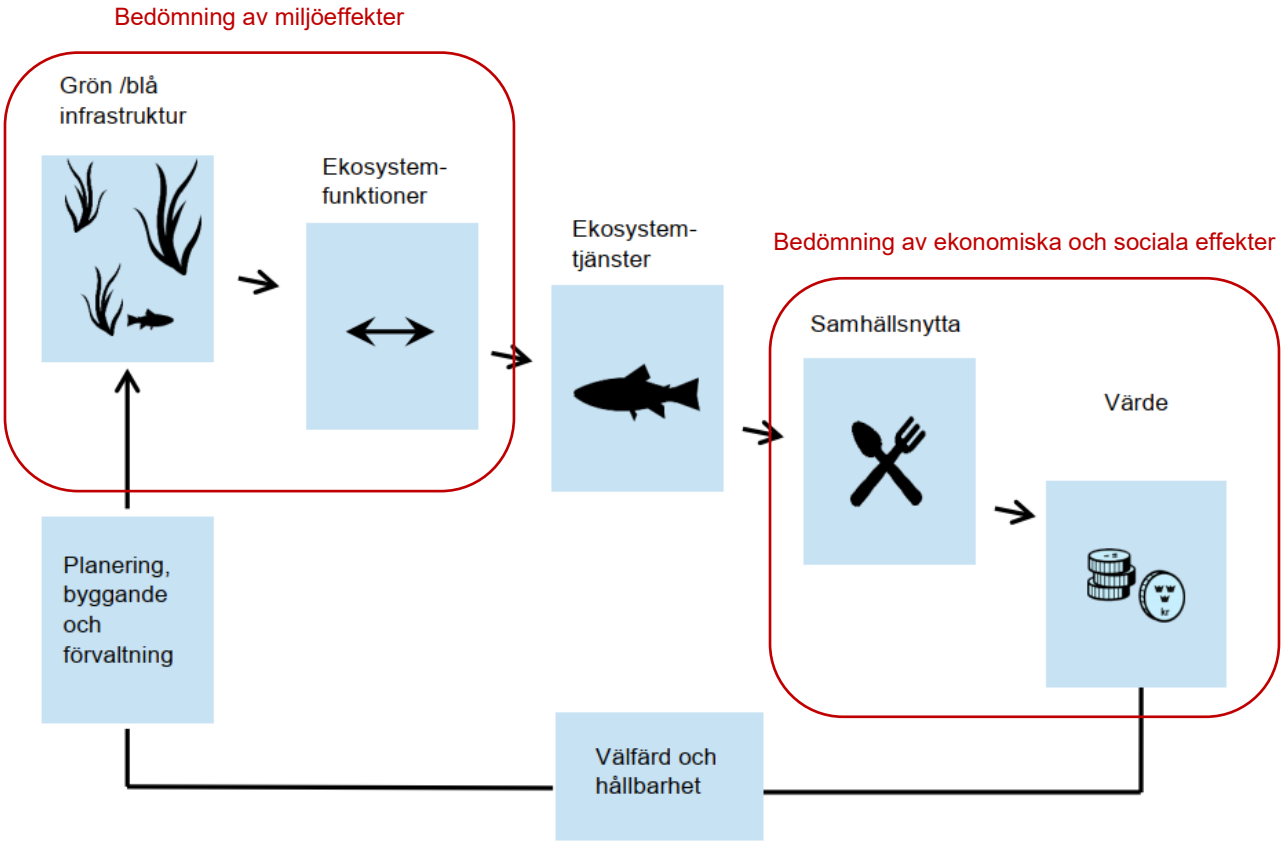
2.4 Metodmässig inriktning

2.4.1 Ansatsen i korthet

Miljöbedömningen av havsplaneförslagen omfattar identifiering, beskrivning och bedömning av betydande miljöeffekter i enlighet med 6. kap 1 § miljöbalken, kompletterad med en bedömning av ekonomiska och sociala effekter som havsplanernas tillämpning anses kunna medföra. Vi kommer därför att använda en metodmässig ansats baserad på kaskadmodellen,[3] som innehåller och överbryggar dessa olika aspekter (Figur 4).

Ansatsen består av tre huvudsakliga delar. Första delen är miljöbedömningsdelen, inom vilken havsplanernas effekter för ekosystemen kommer att uppskattas. Andra delen består av en begränsad ekosystemtjänsteanalys där resultaten från första delen ska tolkas i termer av effekter på relevanta ekosystemtjänster. De effekter på ekosystemen och ekosystemtjänsterna som havsplanernas vägledning bedöms ha orsakat används i ansatsens tredje del till att uppskatta ekonomiska och sociala effekter för samhället, med särskilt fokus på de maritima sektorerna.

[3] Haines-Young, RH, Potschin, M (2010) The links between biodiversity, ecosystem services and human well-being, Ecosystem Ecology: A New Synthesis. Cambridge University Press, (s110–139)



Figur 4 - Schematisk bild av kaskadmodellen som ligger till grund för den metodmässiga ansatsen.

2.4.2 En metod i olika steg

Första steget i miljöbedömningsmetoden består av att identifiera de miljöaspekter som ska ingå i bedömningen. De övergripande kategorierna framgår av 6 kap. 2§ miljöbalken (jmf rubrik 2.3), men de behöver specificeras ytterligare i termer av artgrupper respektive enskilda arter, habitattyper samt biotiska respektive abiotiska parametrar som anses kunna påverkas av de användningar som havsplanerna vägleder om. Valet av miljöaspekter kommer att utgå från de ekosystemkomponenter som ingår i Symphony och som utgjorde grunden för miljöbedömningen av de senaste havsplaneförslagen år 2019 (Tabell 1). Denna lista kommer att kompletteras dels med stöd i andra källor, dels utifrån svar på avgränsningssamrådet. Ett liknande förfarande kommer att följas för specificering av övriga miljöaspekter som nämns under rubrik 2.3.

	Ekosystemkomponenter i Symphony		
Miljöaspekt	**Bottniska viken**	**Östersjön**	**Västerhavet**
Planktonsamhällen	Pelagiskt plankton	Pelagiskt plankton	Pelagiskt plankton
Fisk, inkl. lekområden	*Pelagiska arter/Arter i den fria vattenmassan:* Sill, skarpsill, siklöja *Demersala/Bottennära arter:* Torsk *Vandrande arter:* Ål *Övrigt:* Fisklekområden Fisk vid flodmynningar	*Pelagiska arter/Arter i den fria vattenmassan:* Sill, skarpsill *Demersala/Bottennära arter:* Torsk *Vandrande arter:* Ål *Övrigt:* Fisklekområden Fisk vid flodmynningar	*Pelagiska arter/Arter i den fria vattenmassan:* Sill, skarpsill *Demersala/Bottennära arter:* Torsk *Vandrande arter:* Ål *Övrigt:* Fisklekområden Fisk vid flodmynningar
Marina däggdjur	Gråsäl Tumlare Östersjö Vikaresäl	Gråsäl Knubbsäl Tumlare Bälthavet Tumlare Östersjö	Gråsäl Knubbsäl Tumlare Bälthavet Tumlare Nordsjö
Fågel	Övervintrande sjöfåglar Övervintrande kustfåglar Kustfåglar	Övervintrande sjöfåglar Övervintrande kustfåglar Kustfåglar	Övervintrande sjöfåglar Övervintrande kustfåglar Kustfåglar
Bottenmiljöer *fotisk:* grundare än 30m *afotisk:* mellan 30 och 60m djup *djup:* djupare än 60m	Angiospermer (gömfröiga växter) Djupt rev Grovbotten afotisk Grovbotten djup Grovbotten fotisk Haploopsrev Hårdbotten afotisk Hårdbotten djup Hårdbotten fotisk Konstgjort rev Kustlinje Mjukbotten afotisk Mjukbotten djup Mjukbotten fotisk Musselrev Transportbotten afotisk Transportbotten djup Transportbotten fotisk	Angiospermer (gömfröiga växter) Djupt rev Grovbotten afotisk Grovbotten djup Grovbotten fotisk Haploopsrev Hårdbotten afotisk Hårdbotten djup Hårdbotten fotisk Konstgjort rev Kustlinje Mjukbotten afotisk Mjukbotten djup Mjukbotten fotisk Musselrev Transportbotten afotisk Transportbotten djup Transportbotten fotisk	Angiospermer (gömfröiga växter) Djupt rev Grovbotten afotisk Grovbotten djup Grovbotten fotisk Haploopsrev Hårdbotten afotisk Hårdbotten djup Hårdbotten fotisk Konstgjort rev Kustlinje Mjukbotten afotisk Mjukbotten djup Mjukbotten fotisk Musselrev Transportbotten afotisk Transportbotten djup Transportbotten fotisk

Tabell 1 - Miljöaspekter och ekosystemkomponenter i Symphony.

I bedömningsmetodens andra steg ingår värdering av de olika miljöaspekterna för varje geografiskt område. I de flesta fall baseras denna värdering på existerande källor, exempelvis kartor över abundans av arter och habitat, eller bedömningar av kulturmiljövärden. För de miljöaspekter där tidigare bedömningar inte finns att tillgå kommer värderingen att göras inom ramen för miljöbedömningen med stöd av ämnesexperter. I denna process kommer eventuellt även bedömningsgrunderna för vissa miljöaspekter att ses över.

Det tredje steget består av identifiering och skattning av hur de användningar som havsplanerna vägleder om påverkar de valda miljöaspekterna. Detta innebär först en kartläggning av varje användning i tid och rum utifrån Symphony, andra källor och expertbedömning. Sedan görs en

bedömning av hur varje användning påverkar varje miljöaspekt, dels genom Symphony för de miljöaspekter som ingår i verktyget (jmf rubrik 2.4.3), dels utifrån existerande studier och i vissa fall expertbedömning. Effekterna bedöms i termer av intensitet, geografisk skala och varaktighet, enligt de skalor som anges i Tabell 2.

Kriterium	Skala
Intensitet	Stor positiv (>10 procent lägre effekt) Måttlig positiv (6-10 procent lägre effekt) Liten positiv (2-5 procent lägre effekt) Marginell positiv (0-2 procent lägre effekt) Noll (ingen effekt) Marginell negativ (0-2 procent högre effekt) Liten negativ (2-5 procent högre effekt) Måttlig negativ (6-10 procent högre effekt) Stor negativ (>10 procent högre effekt)
Geografisk spridning	Lokal (inom havsområdet) Regional (inom havsplaneområdet) Nationell (inom svenskt territorium) Internationellt (gränsöverskridande)
Varaktighet	Kort sikt (upp till 2 år) Medellång sikt (mellan 2 och 5 år) Lång sikt (längre än 5 år) Irreversibel/permanent

Tabell 2 - Skalor för bedömning av miljöeffekternas intensitet, geografisk spridning och varaktighet.

För de sociala och ekonomiska miljöaspekterna behöver i vissa fall effekterna på ekosystemkomponenter först tolkas i termer av påverkan på de ekosystemtjänster som är relevanta för de användningar som havsplanerna råder över. I Tabell 3 visas ett förslag på de ekosystemtjänster som inledningsvis avses ingå i analysen.

Klass [kod]	Kategori	Avdelning	Grupp	Exempel
Livsmedel från vilda djur (både från land och vatten) [1.1.1.4]*	Försörjande	Livsmedel	Biomassa	Produktion av torsk
Livsmedel från odlade vattenväxter och alger [1.1.1.5]	Försörjande	Livsmedel	Biomassa	Produktion av alger
Livsmedel från odlade vattendjur [1.1.1.6]	Försörjande	Livsmedel	Biomassa	Produktion av regnbåge, röding, musslor, kräfta
Vilda växter, svampar eller alger för energi-produktion (både terrestra och akvatiska) [1.3.1.4]	Försörjande	Energi	Biomassa	Produktion av trädbiomassa, biomassa av makroalger

Klass [kod]	Kategori	Avdelning	Grupp	Exempel
Erosionskontroll och stabilisering av massor [2.2.1.1] *	Reglerande och upprätthållande	Reglering av fysiska, kemiska och biologiska förhållanden	Reglering av normalflöden och extrema händelser	Erosionskontroll och sedimentstabilisering av växter (i akvatisk miljö även fastsittande djur)
Upprätt hållande av barnkammare och uppväxt miljöer [2.2.2.3]*	Reglerande och upprätthållande	Reglering av fysiska, kemiska och biologiska förhållanden	Upprätthållande av livscykler, skydd av habitat och skydd av genpooler	Tillhandahållande av bo- och häckningsplatser för jaktbara viltarter, uppväxtplatser för fiskyngel (t.ex. grunda bottnar)
Reglering av saltvattenskemi genom levande processer (vattenrening) [2.2.5.2]	Reglerande och upprätthållande	Reglering av fysiska, kemiska och biologiska förhållanden	Vattenförhållanden	Näringsreglering av kantzoner, näringsreglering/ vattenrening av ålgräs
Reglering av atmosfärens kemiska sammansättning (Kolbindning) [2.2.6.1]	Reglerande och upprätthållande	Reglering av fysiska, kemiska och biologiska förhållanden	Atmosfärens sammansättning och förhållanden	Kolbindning av växter, kolbindning av växtplankton
Egenskaper hos levande system som möjliggör aktiviteter som främjar hälsa, återhämtning eller välmående genom aktiva interaktioner [3.1.1.1] *	Kulturella	Direkt interaktion med levande system som kräver närvaro i miljön	Fysisk interaktion med naturmiljöer	Tillhandahållande av attraktiva rekreationsmiljöer
Egenskaper hos levande system som bidrar till kulturarv eller historiska arv [3.1.2.3] *	Kulturella	Direkt interaktion med levande system som kräver närvaro i miljön	Intellektuell interaktion med naturmiljöer	Organismer och/ eller ekologiska funktioner som bidrar till upprätthållet kulturlandskap
Arter eller levande systems egenskaper eller funktioner som har ettarvs- eler existensvärde [3.2.2.1/3.2.2.2]	Kulturella	Avlägsna, indirekta, interaktioner med levande system som inte kräver närvaro i naturmiljöer	Biotiska egeskaper som har icke-användarvärden	Tillhandahållande av hotade arter, naturtyper och ekosystemprocesser

Tabell 3 - Förslag på ekosystemtjänster som ska ingå i analysen. Ekosystemtjänster markerade med (*) är prioriterade utifrån de miljöeffekter som havsplanerna preliminärt anses kunna medföra. Klassificering enligt Naturvårdsverket (2017), Ekosystemtjänstförteckning med inventering av dataunderlag, Rapport 6797.

De av havsplanerna orsakade effekter på ekosystem och ekosystemtjänster bedöms sedan i termer av olika effekter för sociala och ekonomiska värden med stöd av ämnesexperter. En utgångspunkt för valet av bedömningskriterier är listan som använts i hållbarhetsbedömningen av havsplaneförslagen år 2019 (Tabell 4). Denna kommer att kompletteras utifrån andra källor och svaren från avgränsningssamrådet. I denna process kommer eventuellt även bedömningsgrunderna för vissa ekonomiska och sociala effekter att ses över.

Dimension	Kriterium	Indikator
Ekonomi	Förädlingsvärde	Påverkan på förädlingsvärden, potentiella för den bedömda sektorn till följd av vägledning i havsplanen.
Social	Tillgänglighet	I vilken mån påverkar den bedömda sektorn den upplevda tillgängligheten till följd av vägledning i havsplanen.
Social	Hälsa	I vilken mån påverkar den bedömda sektorn hälsoeffekter kopplat till luftföroreningar till följd av vägledning i havsplanen.
Social	Sysselsättning	I vilken mån påverkar den bedömda sektorn arbetstillfällen till följd av vägledning i havsplanen.
Social	Kulturmiljöer	I vilken mån påverkar den bedömda sektorn kulturmiljöer till följd av vägledning i havsplanen.

Tabell 4 - Kriterier och indikatorer för bedömning av påverkan på ekonomiska och sociala, kulturella miljöaspekter från Hållbarhetsbeskrivning av havplaner. Underlag till regeringen, Havs- och vattenmyndigheten (2019), Dnr 3628-2019

I miljöbedömningens fjärde och sista steg ingår att sammanställa resultaten på en mer översiktlig nivå och i förhållande till målsättningar i relevanta policyramverk. Detta kan innebära exempelvis en samlad bedömning per havsplaneområde av resultat för varje miljöaspekt i 6 kap. 2 § miljöbalken, en samlad bedömning per havsplaneområde mot miljökvalitetsnormerna i havsmiljöförordningen respektive vattenförvaltningsförordningen och en samlad bedömning för alla tre havsplanerna av innebörden för uppfyllelse av Sveriges miljömål och eventuellt även andra mål utifrån havsplanernas syfte avseende hållbar utveckling.

2.4.3 Symphonymetoden

Symphony är en bedömningsmetod som utvecklats till stöd för den statliga havsplaneringen i syfte att på en översiktlig nivå visa hur miljöeffekter skiljer sig mellan olika områden och hur planeringen påverkar denna fördelning. Symphony beräknar den kumulativa miljöeffekten ur ett rumsligt perspektiv, vilket innebär att varje yta i havet ges ett värde som beskriver hur mycket människor påverkar en representation av havsmiljön.

Resultatet åskådliggörs dels genom kartor över miljöeffekten, så kallade påverkanskartor, dels genom tabeller och diagram som åskådliggör vilka sektorer och belastningar som påverkar respektive ekosystemkomponent. Inom Symphony kan antaganden om förändrade förhållanden göras för att skatta resultaten av scenarier där vissa belastningar ökar eller minskar. På detta sätt bidrar Symphony med ett kvantitativt underlag till miljöbedömningen. Kumulativ miljöeffekt tas bland annat fram för en beskrivning av nuläge, nollalternativ och planalternativ, samt för specifika analyser.

2.4.4 Osäkerhet i bedömningen

Miljöbedömningens resultat kan påverkas av osäkerhet på olika nivåer. Brister i kunskapen om den marina miljön och hur den påverkas av olika faktorer, inklusive mänskliga aktiviteter är en viktig källa till osäkerhet. Särskilt bristfällig är kunskapen om marina ekosystem i utsjön, i synnerhet avseende interaktioner mellan ekosystemens olika komponenter. Avancerade modeller som beskriver ekosystemen har tagits fram och är i ständig utveckling, men de bygger på antaganden och förenklingar som också innebär olika grader av osäkerhet.

Det finns förhållandevis bra kunskap om de huvudsakliga mänskliga aktiviteterna i havet, men det finns viktiga kunskapsluckor om hur aktiviteterna påverkar enskilda ekosystemkomponenter eller ekosystem i sin helhet. De flesta marina områden påverkas idag av ett flertal olika mänskliga belastningar, och det är i de flesta fall inte möjligt att särskilja och bedöma påverkan från enskilda aktiviteter. Det kan därför vara svårt att identifiera orsakssamband mellan en observerad miljöeffekt och en viss mänsklig aktivitet. Av samma anledning finns det också en viss osäkerhet i bedömningen av hur förändringar i miljön påverkar sociala och ekonomiska aspekter såsom förädlingsvärde eller sysselsättning.

Osäkerheten ökar vid bedömning av effekter på större aggregeringsnivåer, eftersom antalet olika systemkomponenter och interaktioner mellan dem blir större. Bedömningsverktyget Symphony ger en representation av dessa orsakssamband, men bygger på ett flertal antaganden och olika datamängder som innehåller osäkerheter. Symphonyresultaten kommer därför att behöva kompletteras med andra källor för att minska osäkerheten i effektbedömningarna.

En annan osäkerhetskälla är havsplanernas framtida tillämpning. Havsplanernas vägledning är övergripande och specificerar inte hur de olika användningarna kommer att utvecklas. Resultat av denna vägledning bestäms i stor grad av hur den tolkas och tillämpas av sektorerna och förvaltningen. En rad antaganden kommer att behöva göras om hur privata investeringar, tillståndsprocesser och andra beslut som påverkar användning av havet kommer att utvecklas till följd av havsplanerna. Sådana antaganden är desto osäkrare ju snabbare teknikutvecklingen är i en viss sektor, vilket är fallet med havsbaserad vindkraft.

I syfte att vara transparent om bedömningsresultatens validitet, kommer MKB att redovisa alla antaganden och de specifika osäkerheter som bedöms ha kunnat påverka resultaten.

3 Kunskapsbas för miljöbedömningen

I miljöbedömningen kommer i första hand befintliga data och kunskap att användas. Kompletterande undersökningar kan behövas i de fall där det saknas relevant eller uppdaterad kunskap för att kunna göra en bra bedömning. I sådana fall kommer Havs- och vatten-myndigheten att ansvara för beställningen eller framtagandet av den nödvändiga kunskapen, i samråd med ämnesexperter vid andra organisationer. I MKB ingår en fullständing redovisning av använda källor enligt sedvanlig praxis.

Miljöbedömningen av havsplaner är en komplex process som berör många olika kunskaps-områden. Kunskapsbasen kommer nödvändigtvis att spegla denna komplexitet och förväntas bland annat omfatta följande typer av kunskapskällor:

- Symphonydata, i form av kartor över distribution av olika ekosystemkomponenter, intensitet av miljöbelastningar orsakade av olika maritima aktiviteter, samt över kumulativ miljöpåverkan.
- Marint miljöövervakningsdata, inklusive i form av kartmaterial.
- Statistik över olika maritima näringar, inklusive miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter.
- Studier om nuläge och trender avseende miljöstatus och användning av Sveriges och grannregionernas marina miljöer. Här ingår särskilda undersökningar, modelleringar och naturvärdeskarteringar för specifika arter och habitat, samt maritima aktiviteter och deras miljöpåverkan.
- Expertbedömningar från ämnesexperter inom relevanta ämnen.

4 Beroenden av planer, program och andra relevanta processer

En MKB ska innehålla en sammanfattning av planens huvudsakliga syfte och dess förhållande till andra relevanta planer och program enligt 6 kap. 11 § miljöbalken. Detta avsnitt avser att presentera förhållande till relevanta planer och program utifrån havsplaneringens syfte.

Havsplanerna ska syfta till en hållbar utveckling och planeringen ska utgå från mål och strategier på lokal, regional, nationell och internationell nivå, inklusive EU-nivå. Följande avsnitt inbegriper övergripande strategiska dokument avseende hållbar utveckling, kommunal planering och miljömål. Strategier och mål avses vara vägledande för regionala och kommunala prioriteringar och kommunal översikts- och detaljplanering.

Det urval av planer, program och andra relevanta processer som presenteras i avsnittet sker främst utifrån deras relevans inom aktuellt regeringsuppdrag om identifiering av nya områden för energiutvinning i havsplanerna.

4.1 Riksintressen, styrdokument och fysisk planering

4.1.1 Riksintressen

Riksintressen är geografiska områden som har utpekats som nationellt betydelsefulla områden. Förslag till havsplan ska vara förenligt med bestämmelser för hushållning med mark- och vattenanvändning och vara förenligt med angivna riksintressen enligt nedan:

- Riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken, redovisade av riksintressemyndigheter.
  - Dessa innefattar bland annat riksintresse för yrkesfiske, naturvård och friluftsliv, kulturmiljövård, anläggningar för energiproduktion och eldistribution, anläggningar för kommunikationer, samt totalförsvarets anläggningar. Riksintressen och respektive myndighet anges i 2 § hushållningsförordningen.
- Riksintressen enligt 4 kap. miljöbalken (anges direkt i lagen)
  - Dessa gäller större områden med stora natur- och kulturvärden samt värden för friluftsliv och inkluderar kustområden samt Natura 2000-områden (förtecknas i särskild ordning).

Havsplanerna ska vara vägledande för användningar av havet och baserade på utpekade riksintressen och avvägningar dem emellan.

4.1.2 Utbyggnad av transmissionnätet

Under hösten 2021 gavs Svenska kraftnät i uppdrag av regeringen att ta fram en plan för utbyggnad av transmissionsnätet i svenskt sjöterritorium. Uppdraget redovisades i juni 2022 och innebär, i en första omgång, att sex havsbaserade anslutningspunkter planeras utanför landets kuster. De nya anslutningspunkterna ska skapa förutsättningar för att ansluta upp till 40TWh ny havsbaserad elproduktion på årsbasis. Anslutningspunkternas geografiska placeringar påverkar havsplaneringens vägledande användning om energiutvinning. De sex anslutningspunkterna

kommer att placeras utanför Skånes sydkust, respektive Hallandskusten samt i Sydöstra Östersjön, Norra Västerhavet, Södra Bottenhavet och Bottenviken.

4.1.3 Strategier för hållbar utveckling, en svensk maritim strategi, samt EU

Enligt havsplaneringsförordning ska förslag till havsplan utformas så att planen integrerar näringspolitiska, sociala mål och miljömål. I *Nationell strategi för regional hållbar utveckling i hela landet 2121-2030* redogörs för ett antal nationella strategiska områden och prioriteringar för övergripande målsättningar gällande näringspolitiska, sociala och miljömål. Den nationella strategin ska vara vägledande för inriktningen av de regionala utvecklingsstrategierna (RUS)[4] samt vara styrande för de statliga medlen för regionalt utvecklingsarbete. Det övergripande målet för den svenska näringspolitiken är att hållbart stärka Sveriges konkurrenskraft och skapa förutsättningar för ökad sysselsättning och företagande. Den nationella regionala utvecklingspolitiken är en del av genomförandet av Agenda 2030 och är nära integrerat med EU:s strategiska mål, direktiv och sektorsvisa policies.

De stora samhällsutmaningar som genomsyrar den nationella strategin för hållbar regional utveckling är; *miljöproblem och klimatförändring, demografiska förändringar och ökade klyftor nationellt och inom EU*. I strategin identifieras ett antal strategiska områden som ska ligga till grund för genomförande av den regionala utvecklingspolitiken. De strategiska områdena som främst bedöms vara relevant för havsplanering är: *likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet*, vilket innefattar *God samhällsplanering* där samhällsplaneringen *"främjar en samhällsstruktur som bidrar till hållbara livsmiljöer, minskad klimatpåverkan, bevarande av biologisk mångfald och ekosystemtjänster i förändrat klimat*", samt det strategiska området *tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transporter*[5].

Sverige har även en *svensk nationell maritim strategi* som beslutades av regeringen 2015. Strategin innehåller regeringens vision för utveckling av de maritima näringarna: *Konkurrenskraftiga, innovativa och hållbara maritima näringar som kan bidra till ökad sysselsättning, minskad miljöbelastning och en attraktiv livsmiljö*. Visionen vilar på tre likställda perspektiv: *Hav i balans*, *Konkurrenskraftiga maritima näringar* och *Attraktiva kustområden*. Havsplanerna lyfts fram i strategin som ett viktigt instrument för att styra utvecklingen i de svenska yttre havsområdena. Strategin omfattar och integrerar flera politikområden, exempelvis näringspolitik, politik för regional utveckling, sociala mål, sektorspolitik som rör havet och dess användning liksom miljöpolitik. Strategin utgör därigenom ett instrument för att genomföra en svensk integrerad havspolitik.

EU:s så kallade *Gröna giv* har syfte att ställa om till en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi. *Gröna given* innefattar ett antal viljeinriktningar inklusive industriomställning för ett klimatneutralt EU 2050. Förutom klimatneutralitet omfattar satsningen även insatser vad gäller skydd av människor, djur och växter och livsmiljöer; att företag ska bli världsledande inom rena varor och ren teknik; samt bidrag till en rättvis omställning för alla[6].

[4] <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2017583-om-regionalt-tillvaxtarbete_sfs-2017-583>

[5] <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2021/03/skr.-202021133/> samt,
<https://www.regeringen.se/4956ea/contentassets/53af87d3b16b4f5087965691ee5fb922/nationell-strategi-for-hallbar-regional-utveckling-i-hela-landet-20212030>

[6] <https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sv#documents>

Mål om förnybar energiproduktion är baserat på internationella överenskommelser såsom Paris-avtalet, vilket avspeglar sig i svensk och europeisk energipolitik. Inom EU finns nu även föreslagen plan REPowerEU[7], för att snabba på omställning inom energisektorn för ett minskat importberoende och ökad satsning på förnybar energi och vätgas,. Föreslagen plan innefattar bland annat förslag om ändring av direktiv (2018/2001) om främjande av användning av energi från förnybara energikällor. Ändringsförslag innefattar bland annat system för utpekande av land- och havsområde för energiproduktion, inklusive hantering av miljökonsekvensbedömning, samt att anläggningar för produktion av förnybar energi ska antas vara av överordnat allmänt intresse. I fall förslaget realiseras kan det påverka både havsplanerings- och miljöbedömningsprocesser.

I den svenska maritima strategin noteras även betydelsen av EU:s särskilda strategier för de olika havsbassängerna. För Sveriges del är EU:s strategi för Östersjöregionen relevant, med dess handlingsplan för en hållbar utveckling och genomförande av EU:s gröna giv och Agenda 2030[8]. EU:s strategi för Östersjöregionen syftar till att stärka samarbete för att gemensamt hantera utmaningar och möjligheter. Strategin har tre övergripande mål *Rädda havsmiljön*, *Länka samman regionen* och *Öka välståndet* och ett antal tillhörande delmål. Till strategin hör en handlingsplan med sektors- och ämnesspecifika policyområden och åtgärder. Handlingsplanen inkluderar policyområden bland annat fysisk planering och havplanering (PA Planning), samt policyområde Energi (PA Energy), med åtgärder och målsättning avseende förnybar energi. Enligt strategin kräver anpassning till Gröna given och EU:s mål om klimatneutralitet 2050 att åtgärder gällande klimatförändringar och främjandet av hållbar utveckling integreras i strategin som helhet och i dess samtliga policyområden. Svensk havsplanering är nära integrerat med grannlandsarbetet inom policyområdet, dess åtgärder enligt handlingsplan och genomförandet av Helcom:s åtgärdsplan för Östersjön (BSAP).

När det gäller sektorsspecifika strategier med särskild relevans för havsplanering finns klimat och energi-, transport-, fiskeri-, friluftslivs- och, säkerhets- och försvarspolitiken med specifika mål relevanta för havsplaneringen. Såväl EU:s strategi för blå ekonomi[9] som strategi för havsbaserad förnybar energi[10], samt förslag om uppdaterat direktiv gällande förnybar energi[11] verkar för genomförande och målsättning för EU:s Gröna giv.

4.1.4 Regionala utvecklingsstrategier

Varje region ska enligt förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete ta fram regionala utvecklingsstrategier (RUS). Regionala utvecklingsstrategier avser att ge en samlad bild av hur regionen avser utvecklas och utgör regionala perspektiv för genomförande av en hållbar utveckling. Med hänsyn till sektorsvisa anspråk och tillgångar är dessa strategier av relevans för havsplaneringen. EU:s strategi för Östersjöregionen, den nationella strategin för hållbar utveckling, havs- och fiskeriprogrammet liksom kommunala översiktsplaner inklusive för havsområden[12].ska vara vägledande för inriktningen av de regionala utvecklingsstrategierna. Dessa innehåller visioner, mål och långsiktiga prioriteringar för utvecklingen i respektive län.

[7] <https://www.regeringen.se/49f1ff/contentassets/6831d5c34e214871b6e01ac488da6521/planen-repowereu-samt-meddelande-om-el--och-gasmarknaden-202122fpm102>

[8] <https://www.regeringen.se/contentassets/86a578f7a521469e9b6b8c62ac5aa128/maritim-strategi.pdf>

[9] <https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/ocean/blue-economy/sustainable-blue-economy_en>

[10] <https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/eu-strategy-offshore-renewable-energy_en>

[11] <https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/renewable-energy-directive-targets-and-rules/renewable-energy-directive_en>

[12] <https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2017583-om-regionalt-tillvaxtarbete_sfs-2017-583>

Regionala utvecklingsstrategier ska utarbetas i samverkan med berörda kommuner, regioner samt länsstyrelser och andra berörda statliga myndigheter. Strategierna ska förankras väl lokalt och regionalt.

4.1.5 Kommunal och regional översiktsplanering

Kommunerna ska enligt PBL, plan- och bygglagen (2010:900), ha en översiktsplan för hela kommunen, även omfattande det havsområde (inre vatten och territorialhav) som finns inom kommunens gränser. Genom havsplaneringsförordningen har kommunerna och staten ett överlappande planeringsansvar i större delen av territorialhavet.

Överlappet innebär att statlig och kommunal planeringsnivå möts inom en geografisk zon i territorialhavet. Detta kan innebära att skillnader mellan kommunala och statliga planeringsintressen i den överlappande zonen kan uppkomma. Överlappet innebär en utmaning för statlig och kommunal planering gällande samverkan och dialog i framtida planering. Genom god samverkan mellan stat och kommun kan framtida målkonflikter mellan planeringsnivåerna minimeras. Den överlappande zonen kan även innebära att statliga havsplaner kan bidra till att utveckla och förstärka kommunernas planering av kustzon och territorialhav.

För hantering kommunöverskridande frågor såsom infrastruktur, klimat och bostadförsörjning sker även regional fysisk planering enligt PBL. Regional planering syftar till att underlätta den kommunala planeringen och annan planering. En regionplan ska ge grunddragen för användning av mark och vattenområden. Regionplanen är ej bindande men ska vara vägledande för översikts-, detaljplaner och områdesbestämmelser. Regional planering ska enligt PBL ske i Stockholms och Skånes län. I övriga län är det frivilligt. Även regionplaner har relevans för havsplaneringen utifrån dess rumsliga planering, koppling hav och land, exempelvis gällande infrastruktur och klimat.

En kommun kan även styra tillförsel, distribution och användning av energi. Enligt lag (1977:439) om kommunal energiplanering ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. Kommunen ska i sin planering främja hushållning med energi samt verka för en säker och tillräcklig energitillförsel[13].

4.2 Miljö- och klimatmål

4.2.1 Nationella miljömål

Sveriges miljömålssystem innefattar ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål, samt sex etappmål. Generationsmålet är ett övergripande mål för den svenska miljöpolitiken som ska vara vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. Till generationsmålet finns ett antal så kallade strecksatser som ska förtydliga målets innebörd och vad miljöpolitiken ska fokusera på. De särskilt centrala strecksatserna för havsplaneringen bedöms vara: *Ekosystemen har återhämtat sig, eller är på väg att återhämta sig, och deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster är säkrad. Den biologiska mångfalden och natur- och kulturmiljön bevaras, främjas och nyttjas hållbart. Människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt*

[13] Lagen om kommunal energiplanering, < https://www.energimyndigheten.se/energieffektivisering/lagar-och-krav/lagen-om-kommunal-energiplanering/>

som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas. Andelen förnybar energi ökar och energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön.

Av de 16 svenska miljökvalitetsmålen är det främst *Hav i Balans samt levande kust- och skärgård*, *Begränsad klimatpåverkan*, *Giftfri miljö*, *Ingen övergödning*,*Ett rikt växt- och djurliv samt En god byggd miljö* som bedöms vara centrala för havsplaneringen. Målet *Hav i balans, samt levande kust och skärgård* innebär att Västerhavet och Östersjön (inklusive Bottniska viken) ”*ska ha en långsiktig hållbar produktionsförmåga och att den biologiska mångfalden bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar”.* Centralt för miljökvalitetsmålet är att åstadkomma ett hållbart nyttjande av havsmiljön och dess resurser. Miljökvalitetsmålen beskrivs av ett antal preciseringar. Några preciseringar är särskilt relevanta för havsplaneringen. Det gäller exempelvis bevarade av ekosystemtjänster, gynnsam bevarandestatus, hotade arter, fungerande grön infrastruktur, värnande av friluftslivet och bevarade av kultur- och naturvärden, men även preciseringar om god miljöstatus enligt havsmiljöförordningen (2010:1341) och god kemisk- och ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660).

4.2.2 Havs- och vattenmiljö, nationellt, samt EU och regionalt

Havsmiljöförordningen syftar till att uppnå god miljöstatus i EU:s havsområden och är Sveriges implementering av EU:s havsmiljödirektiv. För Sveriges havsområden har Havs- och vattenmyndigheten i föreskrift (HVMFS 2012:18) beslutat om vad som kännetecknar god miljöstatus och fastställt miljökvalitetsnormer med indikatorer. Myndigheten har även fastställt ett miljöövervakningsprogram och ett åtgärdsprogram. Havsplaneringen ska stödja genomförande av havsmiljöförvaltningen genom att hänsyn tas till målen om god miljöstatus och genom rumslig planering som gynnar god miljöstatus. I det föreslagna åtgärdsprogrammet finns åtgärder där havsplaneringen har en betydelsefull roll, som exempelvis åtgärder för att öka områdesskyddet, bidra till gynnsam bevarandestatus för arter och habitat och framtagande av vägledningar för havsmiljörelaterade miljökonsekvensbeskrivningar.

Arbeten sker även utifrån regionala överenskommelser, konventionerna och mål om en bättre havsmiljö, såsom Helcom (Helsingsforskonventionen), med uppdaterad Aktionsplan för Östersjön, samt motsvarande avseende Nordostatlanten, Ospar (Convention for the Protection of the Marine Environment of North-East Atlantic).

Även EU:s ramdirektiv för vatten[14] har viss relation till havsplanering utifrån landbaserade aktiviteter, vattenresurser och potentiella indirekta påverkans- och nyttjandefaktorer land och hav. Direktivet är implementerat i Sverige genom vattenförvaltningsförordningen och har på motsvarande sätt mål för miljöstatus sötvatten och kustområdet. Sveriges fem vattenmyndigheter beslutar om förvaltningsplaner, miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram.

[14] <https://www.havochvatten.se/planering-forvaltning-och-samverkan/vattenforvaltning/vattendirektivet/vattendirektivet.html>

4.2.3 Klimatpolitik nationellt och EU

År 2017 antog Sverige ett klimatpolitiskt ramverk. Ramverket består av en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. Klimatlagen trädde i kraft den 1 januari 2018. Lagen ålägger ett ansvar på nuvarande och framtida regeringar att föra en politik som utgår från klimatmålen och att regelbundet rapportera om utvecklingen. Sveriges långsiktiga klimatmål innebär att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från svenskt territorium ska vara minst 85 procent lägre år 2045 än utsläppen år 1990. De kvarvarande utsläppen ned till noll kan uppnås genom så kallade kompletterande åtgärder. För att nå målet får även avskiljning och lagring av koldioxid av fossilt ursprung räknas som en åtgärd där rimliga alternativ saknas.[15]

Nationellt klimatanpassningsarbete bedöms även vara relevant vad gäller havsplanering. Det gäller bland annat arbete för ökad beredskap och risk- och sårbarhetsanalyser utifrån förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete och nationell klimatanpassningsstrategi (prop.2017/18:163) utifrån dess prioritering biologiska och ekologiska effekter, men även generellt kopplat till förvaltningsområden och praktisk hänsyn inom ramen för exempelvis havsplanering.

EU:s mål om klimatneutralitet 2050 verkar i linje med internationella åtaganden enligt Parisavtalet. Genom förordning om en europeisk klimatlag[16] ska den politiska ambitionen om att uppnå klimatmålen senast 2050 bli en rättslig skyldighet för EU och genom dess antagande förbinder sig medlemsländer att minska nettoutsläppen av växthusgaser med 55 procent fram till 2030. EU:s gröna giv är EU:s strategi för att uppnå dessa mål och genom det så kallade 55 procent -paketet förväntas detta omsättas i praktiken. Paketet innefattar en uppsättning förslag till översyn av klimat-, energi- och transportrelaterad lagstiftning och till nya lagstiftningsinitiativ för att anpassa unionsrätten till EU:s klimatmål[17].

EU:s strategi för klimatanpassning[18] och dess åtgärder, såsom insamling och utbyte av data och kunskap, samt mål om att främja naturbaserade lösningar för att stärka klimatresiliens och ekosystem är också av relevans för havsplaneringen.

4.2.4 Biologisk mångfald och fiske

Marint områdesskydd[19], regionala handlingsplaner för grön infrastruktur[20], motverkande av fysisk påverkan av vattenmiljön, restaurering, åtgärder för hotade arter, motverkande av invasiva främmande arter[21] och regleringar inom fiske är delar i Sveriges arbete för att stärka biologiska mångfald, motverka klimatförändringar och verka för hållbart nyttjande. De nationella arbetet baseras främst på Sveriges genomförande av EU:s art- och habitatdirektiv, EU:s strategi för

[15] <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatomstallningen/sveriges-klimatarbete/sveriges-klimatmal-och-klimatpolitiska-ramverk>

[16] <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2021/05/05/european-climate-law-council-and-parliament-reach-provisional-agreement>

[17] <https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/green-deal/>

[18] <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2021/06/10/council-endorses-new-eu-strategy-on-adaptation-to-climate-change>

[19] <https://www.havochvatten.se/arter-och-livsmiljoer/atgarder-skydd-och-rapportering/skyddade-omraden/marina-skyddade-omraden/ramverk-for-marint-omradesskydd.html>

[20] <https://www.naturvardsverket.se/gron-infrastruktur>

[21] <https://www.havochvatten.se/download/18.4b6151c116b836ca6984081d/1605262122205/handlingsplan-spridningsvagar-invasiva-frammande-arter.pdf>

biologisk mångfald 2030[22] och EU:s gemensamma fiskeri[23]- och jordbrukspolitik[24]. Havsplaneringens roll här handlar om rumslig vägledning och avvägningar såsom exempelvis gällande yrkesfiske och skydd av naturvärden.

År 2020 antog EU-kommissionen en strategi för biologisk mångfald[25], samt en strategi för ett hållbart livsmedelssystem ”Från jord till bord”.[26]. Strategin för biologisk mångfald inkluderar en långsiktig plan för skydd och återställande av natur och ekosystem, vilket bland annat innebär en målsättning om att formellt skydda minst 30 procent av havsområdet. Av dessa 30 procent ska en tredjedel vara strikt skyddat till 2030, det vill säga 10 procent av hela havsområdet. Biodiversitetstrategin omfattar även åtgärdsområden gällande invasiva främmande arter och hotade (rödlistade) arter, samt innefattar att medlemsstaterna ska ta fram nationella åtaganden för skydd och återställande. Den 22 juni 2022 presenterade EU-kommissionen, som en del i strategiarbetet, ett förslag till förordning om återställande av natur som bland annat omfattar att restaurera 20 procent av havet till 2030.

Kommissionen kommer begära från medlemsstaterna att de före år 2030 säkerställa att det inte sker någon försämring i bevarandetrender och bevarandestatus för någon av de livsmiljöer och arter som är skyddade enligt fågel- och art- och habitatdirektivet (för marina miljöer även EUNIS). Medlemsstaterna måste enligt strategin säkerställa att minst 30 % av alla arter och livsmiljöer som för närvarande inte har gynnsam status kommer upp till den kategorin eller uppvisar en starkt positiv utveckling.Strategin syftar även till att uppnå synergier med andra initiativ som ingår i den EU:s gröna giv, såsom strategin ”Från jord till bord” och utgör EU:s bidrag till internationella förhandlingar om globalt arbete för biologisk mångfald och hållbar utveckling.

Havsplaneringen har en roll stödja genomförandet av dessa direktiv och strategier genom den rumsliga vägledning havsplanen ger om användningen av havet.

[22] < https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2020)380&lang=sv>

[23] < https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/114/den-gemensamma-fiskeripolitiken-ursprung-och-utveckling>

[24] < https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_sv>

[25] <https://www.naturvardsverket.se/om-miljoarbetet/miljoarbete-i-eu/biologisk-mangfald> <https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_sv>

[26] < https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en>